Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA
[*GERARD HOGAN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 11. februārī [1]

Lieta C-686/18

OC u.c.,
***Adusbef*,**
***Federconsumatori*,**
PB u.c.,
QA u.c.
pret
***Banca d'Italia*,**
***Presidenza del Consiglio dei Ministri*,**
***Ministero dell'Economia e delle Finanze*,**
piedaloties:
***Banca Popolare di Sondrio ScpA*,**
***Veneto Banca ScpA*,**
***Banco Popolare – Società Cooperativa*,**
***Banco BPM SpA*,**
***Ubi Banca SpA*,**
***Banca Popolare di Vicenza ScpA*,**
***Banca Popolare dell'Etruria e del Lazio SC*,**
***Unione di Banche Italiane SpA*,**
***Banca Popolare di Milano*,**
***Unione di Banche Italiane – Ubi Banca ScpA*,**
***Amber Capital Italia SGR SpA*,**
***Amber Capital UK LLP*,**
***Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori* (*Codacons*),**
RZ u.c.

(*Consiglio di Stato* (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 575/2013 – 29. pants – Deleģētā regula (ES) Nr. 241/2014 – 10. pants – Regula (ES) Nr. 1024/2013 – 6. panta 4. punkts – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16., 17. un 52. pants – Uzņēmējdarbības tiesības – LESD 49. un 63. pants – Aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kuru pārsniedzot, ir pienākums kooperatīvo banku pārveidot par akciju sabiedrību – Uzņēmuma tiesības atlikt vai ierobežot, arī uz nenoteiktu laiku, sabiedrības dalībnieka, kas ir izstājies, akciju atmaksu

1 Oriģinālvaloda – angļu.

I. Ievads

1. Kooperatīvo banku darbībai daudzās Eiropas valstīs ir gadiem ilgas tradīcijas. Kooperatīvās bankas izveidojās 19. gadsimta vidū, dibinot *Volksbanken* Vācijā un būvniecības krājaizdevu sabiedrības Apvienotajā Karalistē. Šīs kooperatīvās jeb savstarpējā kredīta iestādes parasti ievēroja principu "viens cilvēks – viena balss". Šīs kredītiestādes tradicionāli izveidojās kā alternatīva tradicionālajām bankām, kuru darbības pamatā bija peļņas gūšana. Kooperatīvās bankas darbojās nolūkā sekmēt taupību, sniegt mazajiem un vidējiem uzņēmumiem piekļuvi kapitālam un kopumā attīstīt savu dalībnieku fiskālo atbildību.

2. Nākamo 150 gadu laikā ir notikušas būtiskas izmaiņas. Integrētu un globalizētu maksājumu sistēmu rašanās un, kā to ir pierādījusi pēdējās desmitgades negatīvā pieredze, pieaugusī nepieciešamība pēc kredītiestāžu uzraudzības un noregulējuma kopumā rada jautājumu par šāda banku darbības modeļa ilgtspējīgu darbību nākotnē. Šis jautājums, iespējams, ir īpaši aktuāls gadījumos, kad šīm bankām ir nozīmīga aktīvu bāze, kas jebkuras šādas bankas neveiksmes gadījumā var radīt sistēmisku apdraudējumu visai valsts banku sistēmai un attiecīgi, kā to pierādīja arī 2008. gada notikumi, Eiropas banku sistēmai kopumā.

3. Minētie apsvērumi vairākās Savienības dalībvalstīs bija par pamatu likumdošanas reformām, kuras, iespējams, veicināja liela mēroga banku sabrukums (vai pat iespējams sabrukums) vairākās dalībvalstīs laikposmā kopš 2008. gada. Pastāv uzskats, ka savstarpīguma princips šīm iestādēm neļauj reaģēt uz ieguldītāju viedokli. Tāpat pastāv arī uzskats, ka šādu iestāžu kolektīvā pārvaldība un vispārēja piekļuve kapitāla tirgum tiktu uzlabota, ja šīs iestādes savu statusu no savstarpīguma modeļa mainītu uz parastu akciju sabiedrību, kas darbojas publisko akciju tirgū.

4. Visi minētie apstākļi veido konkrētās lietas fonu. Prasītāji šajā tiesvedībā pēc būtības apstrīd 2015. gadā pieņemtā Itālijas tiesiskā regulējuma saderīgumu ar Savienības tiesībām apstākļos, kurus aprakstīšu tālāk šajos secinājumos. Minētā tiesiskā regulējuma galvenais aspekts ir maksimālā kooperatīvās bankas pamatlīdzekļu sliekšņa noteikšana 8 miljardu EUR apmērā.

5. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu konkrēti skar LESD 3., 63. un 107. panta un nākamo pantu interpretāciju, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 16., 17. un 52. panta interpretāciju, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 [2], 29. panta interpretāciju, Padomes Regulas (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību [3], 6. panta 4. punkta interpretāciju, kā arī Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 241/2014 (2014. gada 7. janvāris), ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 papildina saistībā ar regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kas attiecas uz iestāžu pašu kapitāla prasībām [4], 10. panta interpretāciju.

6. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuru *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) 2018. gada 5. novembrī iesniedza Tiesas kancelejā, ir iesniegts tiesvedībā starp OC u.c., *Adusbef*, *Federconsumatori*, PB u.c. un QA u.c., no vienas puses, un *Banca d'Italia*, *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (Ministru padomes prezidijs), *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ekonomikas un finanšu ministrija), no otras puses. Es šeit vēlētos vērst uzmanību, ka OC, PB un QA ir anonimizēti apzīmējumi, kas piešķirti atsevišķām kopīgu akcionāru grupām dažādās Itālijas kooperatīvajās bankās ("*banche popolari*" vai "tautas bankās").

2 OV 2013, L 176, 1. lpp.

3 OV 2013, L 287, 63. lpp.

4 OV 2014, L 74, 8. lpp.

7. *Consiglio di Stato* (Valsts padome) ierosinātā tiesvedība attiecas uz konkrētu Itālijas likumdevēja un *Banca d'Italia* pieņemto tiesību aktu likumību. Šie tiesību akti pēc būtības pirmām kārtām nosaka aktīvu vai kapitāla slieksni 8 miljardu EUR vērtībā kooperatīvajām bankām un otrām kārtām – ļauj šāda veida bankai pēc tās pārveidošanas par akciju sabiedrību atlikt sabiedrības dalībnieka, kas ir izstājies, akciju atmaksu uz neierobežotu laiku un pilnībā vai daļēji ierobežot atmaksājamo apjomu.

8. Saskaņā ar atbilstošajām valsts tiesībām brīdī, kad tiek pārsniegts noteiktais slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kooperatīvajai bankai ir trīs izvēles iespējas: i) tā var samazināt savus aktīvus vai kapitālu zem šī sliekšņa, ii) pārveidot attiecīgo banku par akciju sabiedrību vai iii) likvidēt banku. Ja banka neveic kādu no minētajām darbībām, *Banca d'Italia* tostarp var noteikt aizliegumu veikt jaunus darījumus vai ieteikt Eiropas Centrālajai Bankai (turpmāk tekstā – "ECB") anulēt atļauju bankas darbībai un ieteikt Ekonomikas un finanšu ministrijai ierosināt obligātu administratīvo likvidāciju.

9. *Consiglio di Stato* (Valsts padome) lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādījusi, ka lietā izskatāmo valsts tiesību normu mērķis ir, no vienas puses – noteikt pienācīgu līdzsvaru starp kooperatīvo banku juridisko formu un tvērumu, no otras puses – nodrošināt atbilstību Savienības prudenciālajiem noteikumiem. Šīs tiesību normas tādējādi ir vērstas uz to, lai kooperatīvo banku regulējumu padarītu atbilstošāku Eiropas atsauces tirgus dinamikai, nodrošinot šo iestāžu lielāku konkurētspēju un veicinot šo iestāžu organizēšanas, darbības un funkciju lielāku pārskatāmību.

10. *Consiglio di Stato* (Valsts padome) turklāt norādīja, ka atbilstību likumdošanas reformu rezultātā pieņemtajiem tiesību aktiem nav nodrošinājušas tikai divas kooperatīvās bankas. Tomēr pirms šo jautājumu izvērtēšanas vispirms būtu jāaplūko attiecīgās tiesību normas.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Regula Nr. 575/2013

11. Regulas Nr. 575/2013 1. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka minētajā regulā "ir paredzēti vienoti noteikumi par vispārīgām prudenciālajām prasībām, kādām atbilst iestādes, ko uzrauga saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK".

12. Saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 26. panta 1. punkta a) apakšpunktu kapitāla instrumenti ietilpst pirmā līmeņa pamata kapitāla posteņos ar noteikumu, ka ir izpildīti 28. pantā vai attiecīgā gadījumā 29. pantā izklāstītie nosacījumi.

13. Regulas 28. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Kapitāla instrumentus uzskata par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem tikai gadījumā, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

[..]

e) instrumenti ir beztermiņa instrumenti;

f) instrumentu pamatsummu nedrīkst samazināt vai atmaksāt, izņemot kādā no turpmāk minētajiem gadījumiem:

   i) iestādes likvidācija;

   ii) instrumentu diskrecionāra atpirkšana vai citi diskrecionāri kapitāla samazināšanas veidi, ja iestāde ir saņēmusi kompetentās iestādes iepriekšēju atļauju saskaņā ar 77. pantu;

g) instrumentus reglamentējošie noteikumi tieši vai netieši nenosaka, ka instrumentu pamatsumma tiktu vai varētu tikt samazināta vai atmaksāta gadījumā, kas nav iestādes likvidācija, un iestāde to nenosaka citādā veidā pirms instrumentu emitēšanas vai emitēšanas laikā, izņemot tos instrumentus, kas minēti 27. pantā, ja iestādes atteikšanos dzēst instrumentus aizliedz spēkā esošie valsts tiesību akti;

[..]."

14. Šīs regulas 29. pantā ir paredzēts:

"1. Savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu emitētos kapitāla instrumentus uzskata par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem tikai tad, ja ir izpildīti 28. panta nosacījumi ar grozījumiem, kas izriet no šā panta piemērošanas.

2. Saistībā ar kapitāla instrumentu dzēšanu nodrošina atbilstību šādiem nosacījumiem:

a) izņemot gadījumus, kad to aizliedz spēkā esošie valsts tiesību akti, iestāde var atteikties instrumentus dzēst;

b) ja spēkā esošie valsts tiesību akti aizliedz iestādei atteikties dzēst instrumentus, instrumentus reglamentējošajos noteikumos iestādei paredz iespēju ierobežot to dzēšanu;

c) atteikšanās dzēst instrumentus vai instrumentu dzēšanas ierobežošana attiecīgos gadījumos var nebūt iestādes saistību nepildīšana.

6. [Eiropas Banku iestāde, turpmāk tekstā – "EBI"] izstrādā regulatīvu tehnisko standartu projektus, lai precizētu to dzēšanas ierobežojumu būtību, kas vajadzīgi gadījumā, ja spēkā esošie valsts tiesību akti aizliedz iestādei atteikties dzēst pašu kapitāla instrumentus.

EBI [līdz] 2015. gada 1. februāri[m] iesniedz šos regulatīvo tehnisko standartu projektus Komisijai.

Komisijai tiek deleģētas pilnvaras pieņemt pirmajā daļā minētos uzraudzības tehniskos standartus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 [(2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV 2010, L 331, 12. lpp.], 10. līdz 14. pantu."

15. Regulas Nr. 575/2013 30. pantā "Neatbilstības pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu nosacījumiem sekas" ir noteikts:

"Tajā gadījumā, ja saistībā ar pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu vairs netiek nodrošināta atbilstība 28. pantā vai, attiecīgā gadījumā, 29. pantā, izklāstītajiem nosacījumiem:

a) šo instrumentu nekavējoties pārstāj uzskatīt par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu;

b) akciju emisijas uzcenojuma kontus, kas saistīti ar šo instrumentu, nekavējoties pārstāj uzskatīt par pirmā līmeņa pamata kapitāla posteņiem."

2. Deleģētā regula Nr. 241/2014[5]

16. Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. apsvērumā ir norādīts:

"Lai piemērotu pašu kapitāla noteikumus savstarpējām sabiedrībām, kooperatīvām sabiedrībām, krājsabiedrībām un līdzīgām iestādēm, pienācīgā veidā ir jāņem vērā šādu iestāžu īpašās iezīmes. Būtu jāpieņem noteikumi, lai cita starpā nodrošinātu, ka šādas iestādes vajadzības gadījumā spēj ierobežot savu kapitāla instrumentu dzēšanu. Tādējādi, ja piemērojamajos valsts tiesību aktos šādu veidu iestādēm ir aizliegts atteikt instrumentu dzēšanu, ir svarīgi, lai noteikumi, kas attiecas uz šiem instrumentiem, sniegtu iestādēm iespēju atlikt dzēšanu un ierobežot dzēšamo apjomu [..]"

17. Regulas 10. pantā "Savstarpējo sabiedrību, krājsabiedrību, kooperatīvo sabiedrību un līdzīgu iestāžu emitētu kapitāla instrumentu dzēšanas ierobežojumi Regulas (ES) Nr. 575/2013 29. panta 2. punkta b) apakšpunkta un Regulas (ES) Nr. 575/2013 78. panta 3. punkta nolūkos" ir noteikts šādi:

"1. Iestāde var emitēt pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentus ar dzēšanas iespēju tikai tad, ja šāda iespēja ir paredzēta piemērojamos valsts tiesību aktos.

2. Iestādes spēja ierobežot dzēšanu, pamatojoties uz kapitāla instrumentus reglamentējošiem noteikumiem, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 29. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 78. panta 3. punktā, ietver gan tiesības atlikt dzēšanu, gan tiesības ierobežot dzēšamo apjomu. Iestāde spēj atlikt dzēšanu vai ierobežot dzēšamo apjomu uz neierobežotu laiku saskaņā ar 3. punktu.

3. Dzēšanas ierobežojumu apmēru, kas iekļauts instrumentus reglamentējošos noteikumos, iestāde nosaka, balstoties uz iestādes prudenciālo situāciju jebkurā laikā, ņemot vērā jo īpaši, taču ne tikai:

a) iestādes vispārējo finansiālo, likviditātes un maksātspējas stāvokli;

b) pirmā līmeņa pamata kapitāla, pirmā līmeņa kapitāla un kopējā kapitāla apjomu salīdzinājumā ar kopējo riska darījumu vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar prasībām, kuras noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta a) apakšpunktā, konkrētās pašu kapitāla prasības, kas minētas Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktā, un apvienoto rezervju prasību, kas definēta minētās direktīvas 128. panta 6. punktā."

3. Regula Nr. 1024/2013

18. Ar Regulas Nr. 1024/2013 1. panta pirmo daļu "ECB tiek uzticēti īpaši uzdevumi attiecībā uz politikas nostādnēm, kas saistītas ar kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, lai veicinātu kredītiestāžu drošumu un stabilitāti un finanšu sistēmas stabilitāti Savienībā un katrā dalībvalstī, pilnībā ņemot vērā iekšējā tirgus vienotību un integritāti un pienākumu tās nodrošināt, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi pret kredītiestādēm, lai novērstu regulējuma arbitrāžu".

19. Šīs regulas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. ECB veic savus uzdevumus vienotajā uzraudzības mehānismā, ko veido ECB un valstu kompetentās iestādes. ECB atbild par VUM efektīvu un saskaņotu darbību[6]."

5 Ar Deleģēto regulu Nr. 241/2014 ir ieviestas vairākas Regulas Nr. 575/2013 normas, proti, arī minētās regulas 28. panta 5. punkta trešā daļa un 29. panta 6. punkta trešā daļa. Atbilstoši Regulas Nr. 241/2014 1. apsvērumam, Komisijas ieskatā, ir vēlams visus Regulā (ES) Nr. 575/2013 paredzētos regulatīvos tehniskos standartus, kas attiecas uz pašu kapitālu, iekļaut vienā regulā.

6 Ar VUM tiek apzīmēts Vienots uzraudzības mehānisms.

20. Regulas 6. panta 4. punktā noteikts:

"Attiecībā uz 4. pantā minētajiem uzdevumiem, izņemot minētā panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu, ECB ir šā panta 5. punktā minētie pienākumi un valsts kompetentajām iestādēm ir šā panta 6. punktā minētie pienākumi – saskaņā ar šā panta 7. punktu un ievērojot tajā minētās procedūras – uzraudzīt šādas kredītiestādes, finanšu pārvaldītājsabiedrības vai jauktas finanšu pārvaldītājsabiedrības, vai kredītiestāžu, kas veic uzņēmējdarbību neiesaistītajās dalībvalstīs, filiāles, kas veic uzņēmējdarbību iesaistītajās dalībvalstīs:

– tās, kuras ir mazāk nozīmīgas konsolidētā līmenī, lielākajā konsolidācijas līmenī iesaistītajās dalībvalstīs, vai individuāli kredītiestāžu, kas veic uzņēmējdarbību neiesaistītajās dalībvalstīs, filiāļu, kas veic uzņēmējdarbību iesaistītajās dalībvalstīs, konkrētā gadījumā. Nozīmīgumu nosaka, pamatojoties uz šādiem kritērijiem:

  i) lielums;

  ii) nozīmīgums Savienības vai iesaistītās dalībvalsts ekonomikā;

  iii) pārrobežu darbības nozīmīgums.

Saistībā ar pirmo daļu kredītiestādi, finanšu pārvaldītājsabiedrību vai jauktu finanšu pārvaldītājsabiedrību neuzskata par mazāk nozīmīgu, izņemot gadījumus, kad to pamato īpaši apstākļi, kas jāprecizē metodoloģijā, ja tā atbilst jebkuram no šādiem kritērijiem:

i) kopējā aktīvu vērtība pārsniedz EUR 30 miljardus;

ii) kopējo aktīvo attiecība pret iesaistītās dalībvalsts, kurā tā veic uzņēmējdarbību, IKP pārsniedz 20 %; ja vien tās aktīvu kopējā vērtība nav mazāka par EUR 5 miljardiem;

iii) pēc tam, kad attiecīgās valsts kompetentā iestāde ir paziņojusi, ka tā šādu iestādi uzskata par nozīmīgu attiecībā uz iekšzemes ekonomiku, pēc vispusīga ECB veikta minētās kredītiestādes izvērtējuma, tostarp bilances izvērtējuma, ECB pieņem lēmumu, ar ko apstiprina šādu nozīmīgumu.

ECB pēc savas iniciatīvas var uzskatīt iestādi par nozīmīgu arī tad, ja tā ir izveidojusi bankas meitas sabiedrības vairāk nekā vienā iesaistītajā dalībvalstī un tās pārrobežu aktīvi vai saistības veido ievērojamu daļu no tās kopējiem aktīviem vai saistībām, uz kuriem attiecas metodoloģijā noteiktie nosacījumi. Tās, attiecībā uz kurām ir tieši pieprasīta vai saņemta publiskā sektora finanšu palīdzība no EFSI [7] vai ESM [8], nav uzskatāmas par mazāk nozīmīgām. Neatkarīgi no iepriekšējām daļām ECB īsteno tai ar šo regulu noteiktos uzdevumus attiecībā uz trim nozīmīgākajām kredītiestādēm katrā no iesaistītajām dalībvalstīm, izņemot gadījumus, kad to pamato īpaši apstākļi."

7 Ar EFUS tiek apzīmēta Eiropas finanšu uzraudzības sistēma.

8 Ar ESM tiek apzīmēts Eiropas Stabilitātes mehānisms.

B. Itālijas tiesības

21. *Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia* (Banku kodekss, turpmāk tekstā – "BK") V sadaļa, uz kuru atsauce ir norādīta *Decreto legislativo 1°settembre 1993, n. 385*[9] (1993. gada 1. septembra Leģislatīvais dekrēts Nr. 385, turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 385"), regulē kooperatīvo banku darbību, tostarp arī tautas banku darbību. Šī sadaļa tika grozīta pēc *Decreto-legge, 24 gennaio 2015 n. 3* (2015. gada 24. janvāra Dekrētlikums Nr. 3, turpmāk tekstā – "Dekrētlikums Nr. 3/2015") pieņemšanas.

22. 28. panta 2.*ter* punkts tika pieņemts kā Leģislatīvā dekrēta Nr. 385 – redakcijā, kas piemērojama pēc 2015. gada 24. janvāra, – grozījums ar *decreto-legge 24 gennaio 2015, n. 3, convertito, con modificazioni, dalla legge 24 marzo 2015 n. 33*[10] (2015. gada 24. janvāra Dekrētlikums, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar 2015. gada 24. marta Likumu Nr. 33; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 33/2015"). Minētā norma vēlāk tikusi grozīta ar *Decreto legislativo, 12 maggio 2015, n. 72, recante attuazione della direttiva 2013/36/UE*[11] (Leģislatīvais dekrēts Nr. 72, ar kuru transponē Direktīvu 2013/36; turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 72/2015"), [28. panta 2.*ter* punktā] ir noteikts:

"Kooperatīvajās bankās [..] tiesības uz akciju atmaksu izstāšanās gadījumā, arī pēc pārveidošanas vai sabiedrības akcionāra izslēgšanas vai viņa nāves, ir ierobežotas saskaņā ar *Banca d'Italia* paredzēto regulējumu, arī atkāpjoties no likuma normām, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu akciju ieskaitīšanu bankas pirmā līmeņa pamatkapitālā. Tādā pašā nolūkā *Banca d'Italia* var ierobežot tiesības uz atmaksu par citiem emitētiem kapitāla instrumentiem".

23. Leģislatīvā dekrēta Nr. 385 29. pantā[12] ir noteikts:

"2-*bis*. Kooperatīvās bankas aktīvi nedrīkst pārsniegt 8 miljardus EUR. Ja banka ir banku grupas mātesuzņēmums, limits tiek noteikts konsolidētā līmenī.

2-*ter*. 2.*bis* punktā minētā limita pārsniegšanas gadījumā valde sasauc akcionāru sapulci vajadzīgo lēmumu pieņemšanai. Ja viena gada laikā pēc limita pārsniegšanas aktīvi netiek samazināti zem [noteiktā] sliekšņa vai netiek pieņemts lēmums par pārveidošanu par akciju sabiedrību [..] vai likvidāciju, *Banca d'Italia*, ņemot vērā attiecīgos apstākļus un pārsniegšanas apmēru, var noteikt aizliegumu veikt jaunus darījumus [..] vai pasākumus, kas ir paredzēti IV sadaļas I daļas I iedaļā, vai ieteikt Eiropas Centrālajai Bankai atcelt atļauju bankas darbībai un ieteikt Ekonomikas un finanšu ministrijai ierosināt obligātu administratīvo likvidāciju.

[..]

2-*quater*. *Banca d'Italia* pieņem šī panta īstenošanas noteikumus.

[..]"

9 *GURI* Nr. 230, 1993. gada 30. novembris.

10 *GURI* Nr. 70, 2015. gada 25. marts, kārtējais pielikums Nr. 15.

11 *GURI* Nr. 134, 2015. gada 12. jūnijs.

12 Redakcijā, kas piemērojama pēc Dekrētlikuma Nr. 3/2015, kurš ir apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015, pieņemšanas.

24. Dekrētlikuma Nr. 3/2015 1. panta 2. punktā [13] ir noteikts:

"Šī dekrēta piemērošanas sākumposmā kooperatīvās bankas, kurām šī dekrēta spēkā stāšanās dienā ir atļauja, pielāgojas 1993. gada 1. septembra Leģislatīvā dekrēta Nr. 385 29. panta 2.*bis* un 2.*ter* punkta normām, kas ir ieviestas ar šo pantu, 18 mēnešu laikā no īstenošanas noteikumu, kurus *Banca d'Italia* pieņem saskaņā ar minēto 29. pantu, spēkā stāšanās dienas."

25. Ar *Decreto-legge 25 luglio 2018, n. 91, convertito con modificazioni dalla legge 21 settembre 2018, n. 108* [14] (2018. gada 25. jūlija Dekrētlikums Nr. 91, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar 2018. gada 21. septembra Likumu Nr. 108) 2018. gada 31. decembra Dekrētlikuma Nr. 3/2015 1. panta 2. punktā noteiktais termiņš tika pagarināts.

26. Īstenojot Leģislatīvā dekrēta Nr. 385 28. un 29. pantu, *Banca d'Italia* grozīja savu 2013. gada 17. decembra Apkārtrakstu Nr. 285 (turpmāk tekstā – "Apkārtraksts Nr. 285") par banku uzraudzību. Ar 2015. gada 9. jūnija 9. atjauninājumu, ar kuru ieviesti minētie grozījumi (turpmāk tekstā – "Apkārtraksta Nr. 285 9. atjauninājums"), *Banca d'Italia* noteica šādas prasības:

"[1.] [Attiecīgajām kooperatīvajām bankām], kuru aktīvi pārsniedz 8 miljardus EUR, ir jānodrošina atbilstība Banku kodeksa 29. panta 2.*bis* un 2.*ter* punkta normām 18 mēnešu laikā no *Banca d'Italia* īstenošanas noteikumu spēkā stāšanās dienas.

[..]

[2.] Ar reformu saistītos statūtu grozījumus var iedalīt trīs atsevišķās kategorijās:

a) statūtu grozījumi, lai panāktu vienīgi atbilstību tiesību aktiem [..];

b) obligātie statūtu grozījumi, kuri nav veikti, lai panāktu vienīgi atbilstību tiesību aktiem [..];

c) fakultatīvie statūtu grozījumi [..].

[3.] a) punktā minētajā kategorijā ietilpst statūtu grozījumi, ar kuriem:

– ievieš statūtos noteikumu, kas pēc struktūras ar vadības funkciju priekšlikuma, uzklausot struktūru ar kontroles funkciju, piešķir struktūrai ar stratēģiskās uzraudzības funkciju tiesības ierobežot vai atlikt, pilnībā vai daļēji un bez laika ierobežojumiem, sabiedrības dalībnieka, kas izstājas, akciju un citu *CET1* [15] ieskaitāmo kapitāla instrumentu atmaksu, arī atkāpjoties no Itālijas *Codice civile* [Civilkodeksa] normām un citām tiesību normām un neskarot uzraudzības struktūras atļaujas kapitāla instrumentu atmaksai, ja tādas ir paredzētas. Noteikumā turklāt ir jābūt paredzētam, ka lēmumus par akciju un citu kapitāla instrumentu atmaksas atlikšanas ilgumu un ierobežošanas apmēru pieņem struktūra ar stratēģiskās uzraudzības funkciju, ņemot vērā bankas prudenciālo situāciju, ievērojot *Banca d'Italia* noteikumus [..]

[4.] Kooperatīvās bankas, kuru aktīvi pārsniedz 8 miljardus EUR, pārejas perioda laikā un līdz iespējamajai pārveidošanai veic vismaz obligātus statūtu grozījumus, kas ir norādīti a) un b) punktā."

13 Saskaņā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Likumu Nr. 33/2015.

14 *GURI* Nr. 220, 2018. gada 21. septembris.

15 Ar *CET1* tiek apzīmēts pirmā līmeņa pamatkapitāls.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

27. Ar trīs atsevišķiem *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) iesniegtiem pieteikumiem vairāki kooperatīvo banku akcionāri – *Associazione difesa utenti servizi bancari finanziari postali assicurativi – Adusbef* (Banku, finanšu, pasta un apdrošināšanas pakalpojumu lietotāju interešu aizsardzības asociācija) un *Federazione Nazionale di Consumatori ed Utenti – Federconsumatori* (Nacionālā patērētāju un pakalpojumu lietotāju federācija) – apstrīdēja konkrētus *Banca d'Italia* izdotos aktus, tostarp un jo īpaši Apkārtraksta Nr. 285 9. atjauninājumu.

28. *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) ar 2016. gada 7. jūnija spriedumiem Nr. 6548/2016, Nr. 6544/2016 un Nr. 6540/2016 šos pieteikumus noraidīja.

29. Apelācijas sūdzības iesniedzēji pamatlietā pārsūdzēja spriedumus Nr. 6548/2016, Nr. 6544/2016 un Nr. 6540/2016 *Consiglio di Stato* (Valsts padome). *Consiglio di Stato* (Valsts padome) apturēja Apkārtraksta Nr. 285 9. atjauninājuma darbību un ierosināja pārbaudīt Dekrētlikuma Nr. 3/2015 atbilstību konstitūcijai.

30. *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) ar spriedumu Nr. 99/2018 noraidīja *Consiglio di Stato* (Valsts padome) ierosinātos jautājumus par Dekrētlikuma Nr. 3/2015 atbilstību konstitūcijai kā nepamatotus.

31. Pēc tiesvedības atjaunošanas *Consiglio di Stato* (Valsts padome), šī tiesa, izdeva rīkojumu Nr. 3645/2018, ar kuru pagarināja iepriekš noteikto apturēšanas termiņu līdz sprieduma, ar kuru šis strīds tiks izskatīts pēc būtības, pasludināšanas dienai [16].

32. Ņemot vērā šos apstākļus, *Consiglio di Stato* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai [Regulas Nr. 575/2013] [..] 29. pants, [Deleģētās regulas Nr. 241/2014] 10. pants, [..] Hartas 16. un 17. pants, tos skatot kopā arī ar [Regulas Nr. 1024/2013] 6. panta 4. punktu, liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā Dekrētlikuma Nr. 3/2015, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015, 1. pants (un šobrīd arī Leģislatīvā dekrēta Nr. 72/2015 1. panta 15. punkts, ar ko tika aizstāts [BK] 28. panta 2.*ter* punkts un kurā būtībā ir atkārtots Dekrētlikuma Nr. 3/2015 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta teksts, ar grozījumiem, kas nav būtiski šajā lietā), kurā ir paredzēts aktīvu slieksnis, kuru pārsniedzot, kooperatīvajai bankai ir pienākums pārveidoties par akciju sabiedrību, nosakot šo limitu 8 miljardu EUR aktīvu apmērā? Vai minētie Eiropas parametri liedz arī tādu valsts tiesisko regulējumu, kas gadījumā, ja kooperatīvā banka tiek pārveidota par akciju sabiedrību, ļauj tai atlikt vai ierobežot, arī uz nenoteiktu laiku, sabiedrības dalībnieka, kas ir izstājies, akciju atmaksu?

2) Vai LESD 3. un 63. un nākamie panti, kas reglamentē konkurenci iekšējā tirgū un brīvu kapitāla apriti, liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā Dekrētlikuma Nr. 3/2015, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015, 1. pants, kas ierobežo bankas darbību kooperatīva veidā ar noteiktu aktīvu slieksni, kuru pārsniedzot, tai ir pienākums pārveidoties par akciju sabiedrību?

3) Vai LESD 107. un nākamie panti valsts atbalsta jomā liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā Dekrētlikuma Nr. 3/2015, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015, 1. pants (un šobrīd arī Leģislatīvā dekrēta Nr. 72/2015 1. panta 15. punkts, ar ko tika aizstāts BK 28. panta 2. *ter* punkts un kurā būtībā ir atkārtots Dekrētlikuma Nr. 3/2015 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta

16 Izņemot Dekrētlikuma Nr. 3/2015 1. panta 2. punktā noteikto 18 mēnešu periodu, kurš jau bija aizstāts ar citu datumu, proti, 2018. gada 31. decembri.

teksts, ar grozījumiem, kas nav būtiski šajā lietā), kurā ir paredzēts, ka kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis (kas ir noteikts 8 miljardu EUR apmērā), paredzot ierobežojumus sabiedrības dalībnieka daļu atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju?

4) Vai [Regulas Nr. 575/2013] 29. pants, to skatot kopā ar [Deleģētās regulas Nr. 241/2014] 10. pantu, liedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā Dekrētlikuma Nr. 3/2015, kas ir apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015, 1. pants, kā tas ir interpretēts *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) spriedumā Nr. 99/2018, kas ļauj kooperatīvajai bankai atlikt atmaksu uz neierobežotu laiku un pilnībā vai daļēji ierobežot atmaksājamo apjomu?

5) Ja Tiesa piekritīs atbildētāju ieteiktajai Eiropas tiesiskā regulējuma interpretācijai, Tiesai tiek lūgts izvērtēt [Deleģētās regulas Nr. 241/2014] 10. panta likumību Eiropas līmenī, ņemot vērā [..] Hartas 16. un 17. pantu [..], to skatot kopā arī ar Hartas 52. panta 3. punktu [..] un ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokola 1. pantu?"

IV. Tiesvedība Tiesā

33. Ar 2019. gada 18. janvāra rīkojumu Tiesas priekšsēdētājs noraidīja iesniedzējtiesas lūgumu lietu izskatīt paātrinātās tiesvedības kārtībā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktu.

34. Rakstiskus apsvērumus šajā lietā ir iesnieguši OC u.c., *Unione di Banche Italiane*, *Banca d'Italia*, *Banca Popolare di Sondrio*, *Amber Capital Italia* un *Amber Capital UK* (turpmāk tekstā – "*Amber Capital*"), Itālijas valdība un Eiropas Komisija. Tiesa nolēma lietu izskatīt, nenoturot tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai.

V. Analīze

A. Ievada piezīmes

35. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir sevišķi spilgts, ņemot vērā, ka visas personas, kuras iestājušās lietā, izņemot OC u.c. un *Banca Popolare di Sondrio*, ir norādījušas, ka vairāki vai pat visi *Consiglio di Stato* (Valsts padome) uzdotie prejudiciālie jautājumi ir pilnībā vai daļēji nepieņemami.

36. *Unione di Banche Italiane* uzskata, ka visi jautājumi ir pilnībā vai daļēji nepieņemami; *Banca d'Italia* un *Amber Capital* uzskata, ka pirmie trīs jautājumi ir nepieņemami; Itālijas valdība uzskata, ka pirmais un piektais jautājums ir nepieņemami un ka Tiesai nav jurisdikcijas, lai sniegtu atbildi uz otro jautājumu. Eiropas Komisija uzskata, ka otrais jautājums ir daļēji nepieņemams un piektais jautājums – pilnībā nepieņemams.

37. No Tiesā iesniegtās lietas secināms, ka pamata tiesvedība pirmajā instancē uzsākta *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa), tad lieta pārsūdzēta apelācijas kārtībā *Consiglio di Stato* (Valsts padome), kas savukārt lūdza *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) sniegt viedokli par jautājumiem saistībā ar šo lietu. Lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegusi *Consiglio di Stato* (Valsts padome), kas acīmredzot ir valsts tiesa, kura pamata lietu izskata pēdējā instancē.

38. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, ja valsts tiesa, kuras nolēmumi nav pārsūdzami, konstatē, ka ir vajadzīga Savienības tiesību interpretācija, lai rastu risinājumu lietā, kuru tā izskata, saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu tai ir pienākums vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu [17].

39. Tiesas 2017. gada 15. marta sprieduma *Aquino* (C-3/16, EU:C:2017:209) 32.–34. punktā ir norādīts, ka LESD 267. panta trešajā daļā paredzētais pienākums vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu ir daļa no sadarbības pienākuma nolūkā nodrošināt Savienības tiesību pareizu piemērošanu un vienveidīgu interpretāciju visās dalībvalstīs visās valsts tiesās, kas ir par Savienības tiesību piemērošanu atbildīgās iestādes, un Tiesā. LESD 267. panta trešajā daļā paredzētā pienākuma vērsties Tiesā mērķis ir novērst, ka dalībvalstī rodas valsts judikatūra, kas nav saderīga ar Savienības tiesību normām. Turklāt tiesa, kas izskata lietu pēdējā instancē, pēc definīcijas ir pēdējās instances tiesa, kurā privātpersonas var atsaukties uz tiesībām, ko tām piešķir Savienības tiesības. Tiesām, kas izlemj lietu pēdējā instancē, ir jānodrošina tiesību normu vienveidīga interpretācija valsts mērogā [18].

40. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp Tiesu un valsts tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj [19].

41. Tomēr Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav tādu vajadzīgo ziņu par faktiskiem un tiesiskiem apstākļiem, lai varētu sniegt lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [20].

42. Jānorāda, ka Tiesas Reglamenta 94. pantā ir noteiktas prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu.

43. Tiesa 2016. gada 12. maija rīkojumā *Security Service* u.c. (C-692/15 līdz C-694/15, EU:C:2016:344, 18. punkts) [21] ir uzsvērusi, ka Reglamenta 94. pantā ir skaidri noteiktas tās prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu, par kurām iesniedzējtiesai LESD 267. pantā paredzētās sadarbības ietvaros ir jābūt informētai un kuras tai ir *stingri* jāievēro [22].

17 Spriedumi, 2016. gada 28. jūlijs, *Association France Nature Environnement* (C-379/15, EU:C:2016:603, 47. punkts), un 2018. gada 4. oktobris, Komisija/Francija (Priekšnodoklis) (C-416/17, EU:C:2018:811, 108. un nākamie punkti).

18 Apstākļi, kuru gadījumā tiesai, kuras nolēmumi nav pārsūdzami valsts tiesību sistēmā, ir pienākums vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu, ir norādīti Tiesas 1982. gada 6. oktobra spriedumā *Cilfit* u.c. (C-283/81, EU:C:1982:335), kā arī jaunākos Tiesas spriedumos – 2016. gada 28. jūlijs, *Association France Nature Environnement* (C-379/15, EU:C:2016:603, 47.–50. punkts) un 2018. gada 4. oktobris, Komisija/Francija (Priekšnodoklis) (C-416/17, EU:C:2018:811, 108. un nākamie punkti). Attiecīgi tiesai, kuras nolēmumi nav pārsūdzami valsts tiesību sistēmā un kurai ir jāizskata Savienības tiesību jautājums, ir pienākums vērsties Tiesā, izņemot, ja tiesa konstatē, ka Savienības tiesību pareiza piemērošana *ir tik acīmredzama, ka nerodas nekādas saprātīgas šaubas*. Šādas iespējamības pastāvēšana ir jāizvērtē atkarībā no Savienības tiesību raksturīpašībām, īpašajām grūtībām, ko rada to interpretācija, un no riska, ka judikatūra Savienībā atšķirsies.

19 Spriedums, 2016. gada 22. septembris, *Microsoft Mobile Sales International* u.c. (C-110/15, EU:C:2016:717, 18. punkts).

20 Spriedums, 2016. gada 22. septembris, *Microsoft Mobile Sales International* u.c. (C-110/15, EU:C:2016:717, 19. punkts).

21 Arī šajā lietā bija saņemts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu no *Consiglio di Stato* (Valsts padome). Skat. arī rīkojumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Lg Costruzioni* (C-110/16, nav publicēts, EU:C:2017:446).

22 Rīkojuma 19.–21. punktā Tiesa turpināja, ka tā "jau vairākkārt ir norādījusi, ka, lai valsts tiesai sniegtu lietderīgu Savienības tiesību interpretāciju, tai ir jānorāda faktiskie apstākļi un atbilstošais tiesiskais regulējums, kas veido tās uzdoto jautājumu kontekstu, vai vismaz jāpaskaidro faktiskie pieņēmumi, ar kuriem šie jautājumi ir pamatoti. [..] Iesniedzējtiesai ir arī jānorāda precīzi iemesli, kuri to ir mudinājuši uzdot jautājumus par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju un kuru dēļ tā uzskata, ka ir jāuzdod Tiesai prejudiciāli jautājumi. Tiesa jau ir nospriedusi, ka valsts tiesai ir vismaz minimāli jāpaskaidro, kāpēc tā ir izvēlējusies konkrētās Savienības tiesību normas, par kuru interpretāciju tā vaicā, kā arī jāizskaidro saikne, ko tā saskata starp šīm normām un tajā izskatāmajā lietā piemērojamajiem valsts tiesību aktiem. [..] Jānorāda, ka lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu sniegtajai informācijai un uzdotajiem jautājumiem ir ne vien jāļauj Tiesai sniegt noderīgas atbildes, bet arī jāsniedz iespēja dalībvalstu valdībām un citiem ieinteresētajiem lietas dalībniekiem iesniegt apsvērumus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantu. Tiesai ir jāuzrauga, lai šī iespēja tiktu nodrošināta, ņemot vērā, ka saskaņā ar minēto tiesību normu ieinteresētajiem lietas dalībniekiem tiek paziņoti tikai lēmumi par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, kuriem ir pievienots tulkojums katras dalībvalsts oficiālajā valodā, izslēdzot jebkādus lietas materiālus, ko Tiesai varētu būt pārsūtījusi iesniedzējtiesa [..]".

44. Kā tas būs lasāms tālāk šajos secinājumos, esmu konstatējis, ka vairāki *Consiglio di Stato* (Valsts padome) uzdotie prejudiciālie jautājumi diemžēl pilnībā neatbilst Tiesas Reglamenta 94. pantā izvirzītajām prasībām. Jāsaka – ļoti žēl, ka, manuprāt, Tiesa nevar sniegt lietderīgu atbildi uz jautājumiem, kurus *Consiglio di Stato* (Valsts padome) bija pienākums iesniegt, lai noskaidrotu Savienības tiesību interpretācijas jautājumus. Manā ieskatā, Tiesa nav tādā situācijā, lai tā varētu skaidrot konkrētus Savienības tiesību interpretācijas jautājumus, kas *Consiglio di Stato* (Valsts padome) ir radījuši saprātīgas šaubas un mudinājuši to iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, vismaz – ciktāl tas skar uzdoto jautājumu konkrētus aspektus.

B. Par pirmo jautājumu

45. Pirmais *Consiglio di Stato* (Valsts padome) uzdotais jautājums ir iedalīts divās daļās.

46. Ar pirmā jautājuma pirmo daļu *Consiglio di Stato* (Valsts padome) pēc būtības Tiesai jautā, vai ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, Hartas 16. un 17. pantu, kā arī Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktu netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tiek noteikts aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kuru pārsniedzot, kooperatīvajai bankai ir pienākums pārveidoties par akciju sabiedrību [23].

47. Ar pirmā jautājuma otro daļu *Consiglio di Stato* (Valsts padome) pēc būtības Tiesai jautā, vai ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, Hartas 16. un 17. pantu, kā arī Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktu netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru pēc kooperatīvās bankas pārveidošanas par akciju sabiedrību tai ir tiesības atlikt vai ierobežot, arī uz nenoteiktu laiku, sabiedrības dalībnieka, kas ir izstājies, akciju atmaksu.

1. Par pirmā jautājuma pieņemamību

48. *Unione di Banche Italiane*, *Banca d'Italia*, *Amber Capital* un Itālijas valdība uzskata, ka pirmais jautājums ir pilnībā vai daļēji nepieņemams, vai pakārtoti – ka Tiesai nav jurisdikcijas, lai uz to atbildētu.

49. Jānorāda, ka iesniedzējtiesa ir sniegusi ļoti maz informācijas par to, kas to ir mudinājis uzdot jautājumu par iepriekš minēto Savienības tiesību normu interpretāciju Itālijas likumdevēja un *Banca d'Italia* noteiktā 8 miljardu EUR aktīvu sliekšņa kontekstā. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka noteiktais slieksnis ir pārmērīgi zems un ka būtu jānosaka augstāks slieksnis, ņemot vērā Savienības līmenī piemēroto aktīvu sliekšņa apmēru. Šajā saistībā iesniedzējtiesa ir norādījusi tikai to, ka tai ir šaubas par šā argumenta pamatotību un ka tā piekrīt *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) veiktajai analīzei, kura secināja, ka aktīvu sliekšņa noteikšana ietilpst valsts likumdevēja lēmumu pieņemšanas kompetencē, ņemot vērā izskatāmā valsts tiesiskā regulējuma mērķus. Iesniedzējtiesa tāpat uzsvēra ciešo saistību starp noteikto slieksni un akciju atmaksai noteiktajiem ierobežojumiem pēc kooperatīvās bankas pārveidošanas par akciju sabiedrību.

50. Manā ieskatā, pirmais jautājums ir nepieņemams pilnībā, jo iesniedzējtiesa nav nodrošinājusi atbilstību Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktam. Šajā saistībā es uzskatu, ka iesniedzējtiesa nav izpildījusi prasību sniegt "to iemeslu izklāstu, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikni, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem". Tādējādi, izņemot rezumējošu

23 Iesniedzējtiesa šajā jautājumā nemin citas Itālijas tiesiskajā regulējumā paredzētas alternatīvas – iespēju samazināt kooperatīvās bankas kapitālu vai likvidēt banku.

informāciju par to, kas mudināja iesniedzējtiesu uzdot jautājumu par Regulas Nr. 575/2013 29. panta, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta, Hartas 16. un 17. panta, kā arī Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punkta interpretāciju, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav norādīta saikne starp šīm Savienības tiesību normām un pamatlietai piemērojamiem valsts tiesību aktiem.

2. Par pirmā jautājuma pirmo daļu

a) Tiesas jurisdikcija

51. Papildus pirmā jautājuma pieņemamībai uzskatu par nepieciešamu izvērtēt, vai Tiesai ir jurisdikcija sniegt atbildi uz pirmā jautājuma pirmo daļu konkrēti par iesniedzējtiesas lūgto Hartas 16. un 17. panta interpretāciju saistībā ar Itālijas likumdevēja un *Banca d'Italia* noteikto aktīvu slieksni 8 miljardu EUR apmērā.

52. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasības, kas izriet no pamattiesību aizsardzības, ir saistošas arī dalībvalstīm, kad tās īsteno Savienības tiesības, un tādēļ tām ir pienākums, ciktāl iespējams, ievērot minētās prasības. Tomēr Hartas 51. panta 1. punktā noteikts, ka Hartas noteikumi attiecas "uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus". Turklāt atbilstoši LES 6. panta 1. punktam Harta nerada jaunas un nepaplašina esošās Savienības kompetences [24].

53. Ņemot vērā, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nesatur nekādu konkrētu informāciju, kas liecinātu, ka lietā aplūkojamās valsts tiesību normas, ar kurām noteikts aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, ir uzskatāmas par pasākumiem, ar kuriem īsteno Savienības tiesību aktus Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, manā ieskatā, Tiesai nav jurisdikcijas, lai sniegtu Hartas 16. un 17. panta interpretāciju pirmā jautājuma pirmās daļas kontekstā.

b) Par pirmā jautājuma pirmās daļas būtību

54. Tomēr gadījumā, ja pretēji manis paustajam, Tiesas ieskatā, pirmais jautājums ir pieņemams [25], mana nostāja ir, ka ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, kā arī Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktu nedz tiek pieprasīts, nedz aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko tiek noteikts aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kuru pārsniedzot, ir pienākums kooperatīvo banku pārveidot par akciju sabiedrību. Neviens Savienības tiesību akts neparedz nekāda veida noteikumus, ar kuriem bankām vai līdzīgām iestādēm tiktu noteikti sliekšņi, kurus pārsniedzot, būtu pienākums šīs iestādes pārveidot par akciju sabiedrībām.

55. Šajā saistībā Regulas Nr. 575/2013 29. pantā un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantā ir ietverti noteikumi, atbilstoši kuriem savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu emitētie kapitāla instrumenti ir uzskatāmi par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem un konkrēti nosacījumi par šo kapitāla instrumentu dzēšanu. Šīs tiesību normas nenosaka nekāda veida aktīvu vai kapitāla slieksni.

24 Skat. pēc analoģijas rīkojumu, 2010. gada 12. novembris, *Asparuhov Estov* u.c. (C-339/10, EU:C:2010:680, 12.–14. punkts un tajos minētā judikatūra).

25 Pat tādā gadījumā, ja Tiesa uzskata, ka pirmā jautājuma pirmā daļa ir pieņemama, manā ieskatā, kā tas norādīts šo secinājumu 52.–54. punktā, Tiesai nav jurisdikcijas, lai sniegtu Hartas 16. un 17. panta interpretāciju šajā kontekstā.

56. Turklāt, ciktāl tas attiecas uz Regulas Nr. 1024/2013 piemērošanu konkrētajai situācijai, jānorāda, ka no regulas 1. panta pirmās daļas skaidri izriet, ka ar šo regulu ECB tiek uzticēti īpaši uzdevumi saistībā ar politikas nostādnēm, kas saistītas ar kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību. Regulas 4. panta 1. punktā ir noteikta ECB ekskluzīvā kompetence prudenciālās uzraudzības vajadzībām veikt deviņus uzdevumus attiecībā uz visām kredītiestādēm, kas veic uzņēmējdarbību iesaistītajās dalībvalstīs. Šo uzdevumu izpildes ietvars ir noteikts Regulas Nr. 1024/2013 6. pantā "Sadarbība [vienotajā uzraudzības mehānismā (VUM)]".

57. Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktā ir paredzēti kritēriji, lai noteiktu, vai attiecīgo deviņu uzdevumu izpilde ir ECB atbildība vai arī valsts kompetentajām iestādēm ir jāpalīdz ECB īstenot uzdevumus, kas tai ir uzticēti saskaņā ar Regulu Nr. 1024/2013 [26]. Tādējādi Tiesa 2019. gada 8. maija sprieduma *Landeskreditbank Baden-Württemberg*/ECB (C-450/17 P, EU:C:2019:372) 40. punktā ir norādījusi, ka "saskaņā ar Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 6. punktu valsts kompetentās iestādes veic un tām ir uzticēti šīs regulas 4. panta 1. punkta b), d)–g) un i) apakšpunktā norādītie uzdevumi, un tās ir pilnvarotas pieņemt jebkādus attiecīgos lēmumus uzraudzības jomā attiecībā uz kredītiestādēm, kas norādītas šī 6. panta 4. punkta pirmajā daļā, proti, tām, kas saskaņā ar pēdējā minētajā tiesību normā norādītajiem kritērijiem ir "mazāk nozīmīgas"".

58. Viens no Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktā paredzētajiem parametriem, lai noteiktu, vai kredītiestāde ir "mazāk nozīmīga", ir tas, vai šīs kredītiestādes aktīvu kopējā vērtība pārsniedz 30 miljardus EUR. Tomēr šim 30 miljardu EUR slieksnim nav nekāda sakara ar 8 miljardu EUR slieksni, kuru ir noteicis Itālijas likumdevējs un *Banca d'Italia* un kas tiek aplūkots pamatlietā.

59. Tādējādi uzskatu, ka ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu un ar Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktu nedz tiek pieprasīts, nedz aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko tiek noteikts aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kuru pārsniedzot, kooperatīvajai bankai ir pienākums pārveidoties par akciju sabiedrību.

c) Par pirmā jautājuma otrās daļas būtību un par ceturto jautājumu

60. Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai ar Regulas Nr. 575/2014 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu ir aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru par akciju sabiedrību pārveidotajai kooperatīvajai bankai tiek ļauts atlikt dalībnieka turējumā esošo akciju atmaksu uz neierobežotu laiku un pilnībā vai daļēji ierobežot atmaksājamo apjomu.

61. Ņemot vērā, ka gan pirmā jautājuma otrā daļa, gan ceturtais jautājums skar dalībnieku turējumā esošo kooperatīvo banku akciju atmaksas noteikumus pēc kooperatīvo banku pārveidošanas par akciju sabiedrībām, ērtības labad šos jautājumus vislabāk aplūkot kopā. Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa jautā, vai un cik lielā apmērā kooperatīvā banka, kas ir pārveidota par akciju sabiedrību, saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu var ierobežot un atlikt akciju atmaksu.

62. Tiesā iesniegtajos rakstveida apsvērumos visas personas, kuras iestājušās lietā, izņemot OC u.c., uzskata, ka ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu netiekot aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums kā Dekrētlikuma Nr. 3/2015 (kas apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015) 1. pants, kā tas ir interpretēts *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) spriedumā Nr. 99/2018, saskaņā ar kuru kooperatīvajai bankai ir tiesības uz neierobežotu laiku atlikt akciju atmaksu un pilnībā vai daļēji ierobežot atmaksājamo apjomu.

26 2019. gada 8. maija spriedumā *Landeskreditbank Baden-Württemberg*/ECB (C-450/17 P, EU:C:2019:372) Tiesa norādīja, ka valsts kompetentās iestādes palīdz ECB īstenot uzdevumus, decentralizēti izpildot dažus no šiem uzdevumiem attiecībā uz mazāk nozīmīgām kredītiestādēm.

63. Savukārt OC u.c., gluži pretēji, uzskata, ka ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu netiekot pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvajai bankai ir tiesības uz neierobežotu laiku atlikt akciju atmaksu un pilnībā vai daļēji ierobežot atmaksājamo apjomu. OC u.c. konkrēti uzskata, ka Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punkta otrajā teikumā ietvertā norāde "uz neierobežotu laiku" attiecas nevis uz iespēju atlikt dzēšanu, bet gan uz iespēju ierobežot dzēšamo apjomu.

64. Jautājums tātad ir par to, vai un cik lielā apmērā iestāde var uz neierobežotu laiku atlikt kapitāla atmaksu un cik lielā mērā tā var ierobežot atmaksājamo apjomu. Es ieteiktu šo jautājumu vispirms apskatīt Regulas Nr. 575/2013 29. panta un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta kontekstā, tad – Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punkta kontekstā un visbeidzot – Hartas 16. un 17. panta kontekstā.

1) Regulas Nr. 575/2013 29. pants un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pants – pašu kapitāla prasības un jo sevišķi prasības attiecībā uz pirmā līmeņa pamata kapitālu

65. Manuprāt, lai pareizi interpretētu Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, ir jāņem vērā ne tikai šo tiesību normu formulējums, bet arī to konteksts un ar šīm tiesību normām izvirzītie mērķi[27].

66. Regula Nr. 575/2013 un Direktīva 2013/36[28] kopā veido tiesisko regulējumu, kas reglamentē piekļuvi darbībai, uzraudzības sistēmu un prudenciālos noteikumus attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām[29], kas Regulā Nr. 575/2013 kopā tiek dēvētas par "iestādēm"[30]. Saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 7. apsvērumu šī regula *inter alia* ietver iestāžu prudenciālās prasības, kas saistītas ar banku un finanšu pakalpojumu tirgu darbību un kas paredzētas, lai nodrošinātu minēto tirgu dalībnieku finanšu stabilitāti, kā arī ieguldītāju un noguldītāju augsta līmeņa aizsardzību.

67. Regula Nr. 575/2013 un Direktīva 2013/36 ir balstītas uz galīgajiem pasākumiem, kurus 2010. gada decembrī ir publicējusi Bāzeles Banku uzraudzības komiteja (turpmāk tekstā –"*BCBS*") un kurus sauc par Bāzeles III regulējumu[31]. Bāzeles III regulējums tika pieņemts 2007.–2008. gada globālās finanšu krīzes rītausmā, un tā mērķis bija noregulēt iepriekš spēkā esošā banku tiesiskā regulējuma trūkumus, lai nodrošinātu lielāku banku stabilitāti krīzes laikos. Daļa no reformas bija vērsta ne tikai uz kapitāla līmeņa prasību paaugstināšanu attiecībā uz bankām, bet arī uz bankas kapitāla kvalitātes uzlabošanu[32]. Šīs prasības, kas noregulēja gan banku kapitāla kvantitātes, gan kvalitātes prasības, tika pieņemtas ar mērķi nodrošināt, ka tām ir pietiekama finansiālā kapacitāte, lai absorbētu zināmas pakāpes riskus[33].

27 Skat. spriedumu, 2015. gada 21. maijs, *Rosselle* (C-65/14, EU:C:2015:339, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV 2013, L 176, 338. lpp.). 2018. gada 7. augusta sprieduma *VTB Bank (Austria)* (C-52/17, EU:C:2018:648) 31. punktā Tiesa ir norādījusi – "kā izriet no Direktīvas 2013/36 2. apsvēruma un Regulas Nr. 575/2013 5. apsvēruma, ir jāatgādina, ka šajā direktīvā un regulā, kuras ir jālasa kopā, ir ietverts tiesiskais regulējums, kas tostarp reglamentē kredītiestāžu uzraudzību un tām piemērojamos prudenciālos noteikumus". Tomēr vēlos piebilst, ka no Tiesā iesniegtajiem materiāliem nevar izsecināt, ka Direktīvai 2013/36 būtu kāda nozīme pamata tiesvedības kontekstā vai iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu izskatīšanā.

29 Skat. Regulas Nr. 575/2013 5. apsvērumu.

30 Skat. Regulas Nr. 575/2013 4. panta 3. punktu.

31 Skat. Regulas Nr. 575/2013 1. apsvērumu.

32 Skat. Regulas Nr. 575/2013 1. apsvērumu.

33 Piemēram, saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 92. panta 1. punkta a) apakšpunktu banku pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājam ir jābūt 4,5 % apmērā. Pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs ir iestādes pirmā līmeņa pamata kapitāls, ko izsaka kā procentuālu attiecību pret kopējo riska darījumu vērtību. Skat. Regulas Nr. 575/2013 92. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

68. Regulas Nr. 575/2013 1. panta a) apakšpunktā ir noteikts, ka regulā ir paredzēti vienoti noteikumi par vispārīgām prudenciālajām prasībām attiecībā uz iestāžu "pašu kapitālu". Regulas Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 118) apakšpunktā ir noteikts, ka "pašu kapitāls" "ir pirmā līmeņa kapitāla un otrā līmeņa kapitāla summa". Saskaņā ar Regulas Nr. 575/2003 25. pantu "iestādes pirmā līmeņa kapitālu veido iestādes pirmā līmeņa pamata kapitāla un pirmā līmeņa papildu kapitāla summa".

69. Regulas Nr. 575/2013 26. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka kapitāla instrumenti, kas atbilst 28. pantā vai attiecīgā gadījumā 29. pantā izklāstītajiem nosacījumiem, ir uzskatāmi par iestādes pirmā līmeņa pamata kapitāla posteni. Regulas Nr. 575/2013 27. pantā "Savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību vai līdzīgu iestāžu kapitāla instrumenti pirmā līmeņa pamata kapitāla posteņos" ir paredzēts, ka pirmā līmeņa pamata kapitāla posteņi ietver kapitāla instrumentus, ko iestāde ir emitējusi saskaņā ar saviem statūtiem, ar nosacījumu, ka ir izpildīti 28. pantā vai attiecīgā gadījumā 29. pantā izklāstītie nosacījumi.

70. Regulas Nr. 575/2013 28. pantā ir ietverti nosacījumi, kurus nepieciešams izpildīt, lai *iestādes* kapitāla instrumenti būtu uzskatāmi par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem, savukārt minētās regulas 29. pantā ir paredzētas 28. panta atsevišķas modifikācijas, lai par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem tiktu atzīti *savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu* emitētie kapitāla instrumenti. Papildus minētajam Regulas Nr. 575/2013 30. panta a) punktā ir noteikts, ka gadījumā, ja netiek nodrošināta atbilstība 28. panta vai 29. panta nosacījumiem, attiecīgie instrumenti vairs netiek uzskatīti par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem.

71. Tādējādi vēlos uzsvērt, ka noteikumi par savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu emitētu kapitāla instrumentu kvalificēšanu par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem ir savā ziņā atšķirīgi no noteikumiem, kas tiek piemēroti attiecībā uz iestāžu emitētajiem kapitāla instrumentiem.

72. Pamatlietā tiek izskatīts jautājums par noteikumu, saskaņā ar kuriem savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu emitēti kapitāla instrumenti ir uzskatāmi par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem, un jo sevišķi Regulas Nr. 575/2013 29. panta 2. punkta b) apakšpunkta un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta, piemērošanu.

73. No Regulas Nr. 575/2013 28. panta 1. punkta e), f) un g) apakšpunkta izriet – lai kapitāla instrumenti būtu uzskatāmi par pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentiem, tiem *inter alia* ir jābūt beztermiņa instrumentiem, kā arī instrumentu pamatsummu nedrīkst samazināt vai atmaksāt, izņemot *inter alia* iestādes likvidācijas gadījumā, kā arī instrumentus reglamentējošie noteikumi nedrīkst *inter alia* noteikt, ka instrumentu pamatsumma tiks vai var tikt samazināta gadījumā, kas nav iestādes likvidācija.

74. Lai gan ir šie noteikumi, saskaņā ar kuriem akciju atmaksa faktiski tiek liegta, Regulas Nr. 575/2013 29. panta 2. punktā ir noteikti speciāli noteikumi par savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu emitēto pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu dzēšanu.

75. Tādējādi Regulas Nr. 575/2013 29. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka *iestāde var atteikt* pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu dzēšanu, *izņemot gadījumus, kad šāda iespēja ir aizliegta vai netiek pieļauta valsts tiesību aktos*. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem varētu secināt, ka Itālijas tiesībās šāds aizliegums ir noteikts un ka pamatlietā tādējādi tiek piemērots Regulas Nr. 575/2013 29. panta 2. punkta b) apakšpunkts, saskaņā ar kuru būtībā ir noteikts, ka gadījumā, ja iestāde nevar atteikties dzēst instrumentus, "instrumentus reglamentējošajos noteikumos iestādei

paredz iespēju *ierobežot* to dzēšanu" [34].

76. Detalizēti ierobežošanas noteikumi ir noteikti Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantā. Komisija minēto regulu ir pieņēmusi, pamatojoties uz pilnvarām, kas tai ir deleģētas saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 29. panta 6. punktu [35].

77. No Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punkta pirmā teikuma skaidri izriet, ka savstarpēju sabiedrību, kooperatīvo sabiedrību, krājsabiedrību un līdzīgu iestāžu spēja ierobežot pirmā līmeņa pamata kapitāla instrumentu dzēšanu ietver *gan* tiesības atlikt dzēšanu, *gan* tiesības ierobežot dzēšamo apjomu. Saskaņā ar Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punkta otro teikumu tiesības atlikt dzēšanu un tiesības ierobežot dzēšamo apjomu ir īstenojamas *saskaņā ar šīs regulas 10. panta 3. punktu*. Savukārt Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktā ir noteikts, ka dzēšanas ierobežojumu apmēru nosaka, pamatojoties uz iestādes *prudenciālo situāciju jebkurā laikā*, kā arī minētajā pantā ir noteikti vairāki parametri vai prasības [36], kuri ir jāievēro, lai turpinātu īstenot instrumentu dzēšanu.

78. Manuprāt, no Regulas Nr. 575/2013 29. panta un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. un 3. punkta acīmredzami izriet, ka, Savienības likumdevēja ieskatā, sabiedrības intereses, nodrošinot atbilstošas prudenciālās garantijas attiecībā uz kredītiestādēm, ir prioritāras pār dalībnieku interesēm saņemt atmaksu par savām akcijām. Attiecīgi akciju atmaksa var tikt īstenota, tikai ievērojot Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punkta prasības.

79. Tomēr uzskatu par svarīgu uzsvērt, ka tiesības atlikt un ierobežot akciju atmaksu nav absolūtas, bet gan drīzāk cieši saistītas ar iestādes prudenciālo situāciju. Tiklīdz ir nodrošināta pilnīga atbilstība Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktā norādītajām prudenciālajām prasībām, akciju atmaksa var tikt īstenota.

80. Ņemot vērā, ka akciju atmaksa var notikt tikai tādā apjomā, kādā to "*jebkurā laikā*" [37] pieļauj iestādes prudenciālā situācija, manuprāt, Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka attiecīgajai iestādei jebkurā laikā ir iespēja nodrošināt atbilstību šīm pilnvarām. Ņemot vērā, ka iestādes prudenciālā situācija nav statiska un laika gaitā var mainīties, uzskatu, ka Savienības likumdevējs Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punktu ir definējis plaši nolūkā piešķirt iestādei pietiekamu rīcības brīvību, lai tā varētu nodrošināt atbilstību Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punkta prasībām. Tādējādi akciju atmaksa var tikt atlikta uz neierobežotu laiku *līdz brīdim*, kad tiek nodrošināta atbilstība Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktam, un attiecīgi var tikt ierobežots arī atmaksājamais apjoms [38].

34 Uzsvērums mans. Vēlos norādīt, ka regulā izmantots tikai vispārīgs jēdziens "ierobežot" un nav minēta iespēja "atlikt" instrumentu dzēšanu. Manuprāt, tas ir tādēļ, ka spēja ierobežot nozīmē arī spēju atlikt.

35 Regulas Nr. 575/2013 128. apsvērumā ir norādīts, ka "Komisijai būtu jāpieņem EBI izstrādātie regulatīvo tehnisko standartu projekti tādās jomās kā savstarpējās sabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, krājiestādes vai līdzīgas iestādes [..], pieņemot deleģētos aktus saskaņā ar LESD 290. pantu un [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV 2010, L 331, 12. lpp.)], 10.–14. pantu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī. Komisijai un EBI būtu jānodrošina, lai visas attiecīgās iestādes varētu piemērot minētos standartus un prasības tā, lai piemērošana ir samērīga ar minēto iestāžu darbības veidu, mērogu un sarežģītību".

36 Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktā norādītie parametri un prasības pēc būtības nav ierobežoti, kas, manā ieskatā, nozīmē, ka attiecīgajai iestādei ir atļauts izvērtēt savu prudenciālo situāciju, pamatojoties uz citiem parametriem un prasībām.

37 Skat. Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktu. Uzsvērums mans.

38 Valsts tiesas var pārskatīt šādus noteikumus, lai nodrošinātu, ka dalībnieki tiek "paturēti" saskaņā ar taisnīgiem noteikumiem.

81. Lai arī ieguldītāju intereses attiecīgās akciju paketēs neapšaubāmi ir jārespektē – galu galā tas ir noteikts arī Hartas 17. panta 1. punktā, tomēr ieguldītājiem ir jāapzinās, ka ieguldījumu darbība kredītiestādēs, kas darbojas stingri regulētā tirgū saskaņā ar tai izdoto darbības licenci, pati par sevi ir saistīta ar zināmiem ierobežojumiem. Sabiedrībai ir noteikta interese, ka ieguldījums kredītiestādes akciju pamatkapitālā netiks negaidīti izņemts, vismaz noteikti ne tādā brīdī, kad tas var būtiski negatīvi ietekmēt pašas kredītiestādes finansiālo stabilitāti. Tieši šāda ideja ir pamatā Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punktam.

82. Tādējādi uzskatu, ka ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punktu netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvajai bankai uz neierobežotu laiku ir atļauts atlikt akciju atmaksu un daļēji vai pilnīgi ierobežot akciju atmaksu līdz brīdim un tādā apmērā, kādā tiek nodrošināta atbilstība Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punkta nosacījumiem.

2) Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punkts

83. Ņemot vērā, ka Regulas Nr. 1024/2013 6. panta 4. punktā ir paredzēti kritēriji, lai noteiktu, vai šīs regulas 4. panta 1. punktā noteikto deviņu uzdevumu izpilde ir ECB atbildība vai arī valsts kompetentajām iestādēm ir jāpalīdz ECB īstenot uzdevumus, kas tai ir uzticēti saskaņā ar Regulu Nr. 1024/2013, manuprāt šai tiesību normai nav nozīmes attiecībā uz akciju atmaksu, kas veikta saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. un 3. punktu, kā arī iesniedzējtiesa nav norādījusi šīs tiesību normas nozīmi minētajā kontekstā.

3) Hartas 16. un 17. pants

84. 2013. gada 22. janvāra sprieduma *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28), 41.–46. punktā Tiesa norādīja, ka ar Hartas 16. pantu piešķirtā aizsardzība ietver brīvību veikt ekonomisku vai komerciālu darbību, līgumu slēgšanas brīvību un brīvu konkurenci. Turklāt saskaņā ar Tiesas judikatūru darījumdarbības brīvība nav absolūta prerogatīva, bet ir jāvērtē saistībā ar tās funkciju sabiedrībā. Pamatojoties uz šo judikatūru un ņemot vērā Hartas 16. panta formulējumu, kas atšķiras no citām pamatbrīvībām, kuras ir noteiktas tās II sadaļā, un ir līdzīgs atsevišķiem šīs pašas hartas IV sadaļas noteikumiem, darījumdarbības brīvība var tikt atbilstoši pakļauta plaša mēroga valsts varas iejaukšanās pasākumiem, kuri vispārējās interesēs var radīt ierobežojumus ekonomiskās darbības īstenošanai.

85. Saskaņā ar Hartas 17. panta 1. punktu ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam, kā arī nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Minētajā tiesību normā papildus ir norādīts, ka īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs.

86. Ņemot vērā, ka Hartas 16. pantā un 17. panta 1. punktā garantētās tiesības nav absolūtas, to izmantošanai var noteikt ierobežojumus, pamatojoties uz Savienības vispārējām interesēm. Atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos ir jārespektē šo tiesību un brīvību būtība, kā arī ierobežojumiem ir jāatbilst samērīguma principam un tiem ir jābūt nepieciešamiem un faktiski jāatbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko ir atzinusi Savienība, vai nepieciešamībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

87. Lai neatkārtotos, iesaku izvērtēt iespēju Hartas 16. pantā un 17. panta 1. punktā atzītās un aizsargātās tiesības aplūkot tikai otrā jautājuma kontekstā, vienlaikus apskatot brīvības veikt uzņēmējdarbību un/vai kapitāla brīvas aprites ierobežojumu pamatojumu [39].

C. Par otro jautājumu

88. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar LESD 3. panta noteikumiem par konkurenci iekšējā tirgū un LESD 63. un nākamajiem pantiem par kapitāla aprites brīvību ir aizliegts valsts tiesiskais regulējums, ar kuru kooperatīvajām bankām ir noteikts aktīvu slieksnis banku darbības īstenošanai un kurā tiek prasīts kooperatīvu banku, kas pārsniedz noteikto slieksni, pārveidot par akciju sabiedrību.

89. Iesniedzējtiesa norāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji pamatlietā uzskata, ka aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā nav atbilstošs noteikumiem par iekšējo tirgu un brīvu kapitāla apriti. Viņu ieskatā, tik zems slieksnis neļauj pārdefinēt attiecīgo banku parametrus tādējādi, lai tie pēc būtības būtu atbilstoši šajos noteikumos izvirzītajiem mērķiem. Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nav snieguši pārliecinošus argumentus, lai pierādītu, ka tādas kooperatīvās bankas organizatoriskajai un funkcionālajai struktūrai, kuras mērogi vairs nav mazi, nav negatīvas ietekmes uz šīs bankas pienācīgu atbilstību nozarē spēkā esošajiem prudenciālajiem noteikumiem.

90. *Unione di Banche Italiane*, *Banca d'Italia* un *Amber Capital* uzskata, ka otrais jautājums ir nepieņemams, jo iesniedzējtiesa nav norādījusi, kā tieši lietā izskatāmais valsts tiesiskais regulējums ierobežo brīvu apriti. Itālijas valdība uzskata, ka Tiesai nav jurisdikcijas šajā jautājumā, jo valsts tiesiskais regulējums skar tikai Itālijas tirgu, nevis iekšējo tirgu. Itālijas valdības ieskatā, jābūt pierādījumiem par valsts tiesiskā regulējuma pārrobežu ietekmi. Komisija uzskata, ka otrais jautājums nav pieņemams daļā, kurā tas skar LESD 3. pantu.

91. Kā to Komisija ir norādījusi savos apsvērumos, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nerada nekādu skaidrību par to, kāda ir LESD 3. panta nozīme iesniedzējtiesas uzdotā otrā prejudiciālā jautājuma kontekstā. LESD 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka *Savienībai ir ekskluzīva kompetence* iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izveidošanā.

92. Tādējādi uzskatu, ka otrais jautājums šajā daļā nav pieņemams, jo nav nodrošināta atbilstība Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktam, jo iesniedzējtiesa nav izklāstījusi iemeslus, kas tai likuši uzdot jautājumu par LESD 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju, kā arī saikni starp šo tiesību normu un Dekrētlikuma Nr. 3/2015 (apstiprināts ar grozījumiem ar Likumu Nr. 33/2015) 1. pantu, kas minēts iesniedzējtiesas otrajā jautājumā.

93. Savukārt attiecībā uz LESD 63. un nākamo pantu interpretāciju saistībā ar kapitāla brīvu apriti iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka atbilstoši apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotajam zema aktīvu sliekšņa noteikšana 8 miljardu EUR apmērā – kuru pārsniedzot, kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, lai turpinātu īstenot banku darbību, – var radīt nelabvēlīgus nosacījumus šāda organizatoriskā modeļa saglabāšanai, un tādējādi atlikušajām kooperatīvajām bankām, kurām tādējādi ir jādarbojas pārmērīgi šaurās bankas mēroga robežās, tiks radīta nelabvēlīgāka situācija salīdzinājumā ar līdzīgām iestādēm citās dalībvalstīs.

94. Nevar nepamanīt, ka šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu daļa, kas attiecas uz LESD 63. pantu, ir sevišķi lakoniska.

39 Izvērtējot, vai valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir noteikti ierobežojumi brīvībai veikt uzņēmējdarbību vai kapitāla brīvai apritei, ir pamatoti *inter alia* arī ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, apstrīdētā tiesiskā regulējuma saderīgumu ir jāizvērtē gan LESD un Tiesas judikatūrā noteikto brīvības veikt uzņēmējdarbību vai kapitāla brīvas aprites izņēmumu kontekstā, no vienas puses, gan Hartā garantēto pamattiesību kontekstā, no otras puses (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432, 59.–66. punkts un tajos minētā judikatūra).

95. Jānorāda, ka *Consiglio di Stato* (Valsts padome) otrajā jautājumā ir konkrēti atsaukusies uz LESD 63. pantu par kapitāla brīvu apriti. Savukārt Komisija ir norādījusi, ka gan LESD 49. pants par tiesībām veikt uzņēmējdarbību, gan LESD 63. pants par kapitāla brīvu apriti *in abstracto* varētu būt piemērojami valsts tiesiskajam regulējumam par kooperatīvajām bankām. Tomēr Komisija ir papildinājusi, ka, ņemot vērā kooperatīvo banku īpatnības un jo sevišķi noteiktos griestus akciju skaitam, kas var būt viena dalībnieka turējumā, ir grūti iedomāties, kā varētu būt piemērojams LESD 49. pants. Itālijas valdība uzskata, ka, ņemot vērā, ka lietā izskatāmais valsts tiesiskais regulējums ir saistīts ar kredītiestādes juridisko formu, LESD 49. pants par tiesībām veikt uzņēmējdarbību būtu piemērojams, ja lietai būtu starptautisks mērogs.

96. No pastāvīgās judikatūras skaidri izriet, ka, lai noteiktu LESD 49. panta par tiesībām veikt uzņēmējdarbību un/vai LESD 63. panta par kapitāla brīvu apriti piemērojamību, ir jāņem vērā attiecīgo tiesību aktu priekšmets [40].

97. 2010. gada 11. novembra sprieduma Komisija/Portugāle (C-543/08, EU:C:2010:669) 39.–44. punktā Tiesa norādīja, ka LESD 49. panta par brīvību veikt uzņēmējdarbību materiālajā piemērošanas jomā ietilpst tādi valsts tiesību noteikumi, kas ir piemērojami attiecībā uz konkrētas dalībvalsts pilsonim piederošām kapitāla daļām sabiedrībā, kura ir reģistrēta citā dalībvalstī, un šīs kapitāla daļas tam piešķir noteiktu ietekmi uz šīs sabiedrības lēmumiem un ļauj noteikt tās darbību. LESD 63. panta par kapitāla brīvu apriti tiesību normas it īpaši attiecas uz tiešajiem ieguldījumiem, proti, jebkura veida ieguldījumiem, kurus veic fiziskas vai juridiskas personas un kuri palīdz izveidot vai saglabāt ilgstošas un tiešas saiknes starp kapitālu nodrošinošo personu un uzņēmumu, kam šis kapitāls ir paredzēts, saimnieciskas darbības veikšanai. Šis mērķis iepriekš paredz, ka dalībnieka īpašumā esošās akcijas sniedz tam iespēju faktiski piedalīties šīs sabiedrības pārvaldībā vai kontrolē. Uz valsts tiesisko regulējumu, kuru nav iecerēts piemērot tikai tai dalībai, kas ļauj zināmā mērā ietekmēt sabiedrības lēmumus un noteikt tās darbību, bet ko piemēro neatkarīgi no dalības apmēra, kas dalībniekam ir sabiedrībā, var attiekties gan LESD 49. pants par brīvību veikt uzņēmējdarbību, gan LESD 63. pants par kapitāla brīvu apriti.

98. Tā kā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nesatur nekādus kritērijus, kas ļautu noteikt, kura no šīm pamattiesībām ir piemērojama un vai piemērojamas ir abas pamattiesības, iesaku šo jautājumu izvērtēt gan LESD 49. panta, gan LESD 63. panta kontekstā.

99. Manā ieskatā, valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir noteikts aktīvu slieksnis kooperatīvo banku darbībai un noteiktā sliekšņa pārsniegšanas gadījumā tiek prasīts šo banku pārveidot par akciju sabiedrību, pretējā gadījumā paredzot iespējamu likvidāciju vai tiesību veikt banku darbību zaudēšanu, ir uzskatāms gan par brīvības veikt uzņēmējdarbību, gan kapitāla brīvas aprites ierobežojumu [41]. Šāds regulējums var samazināt Itālijas, citu dalībvalstu un arī trešo valstu ieguldītāju interesi iegādāties kooperatīvas bankas akcijas [42].

40 Skat. spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, *Fidelity Funds* u.c. (C-480/16, EU:C:2018:480, 33. punkts).

41 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan Līgumā nav definēti kapitāla un maksājumu aprites jēdzieni, Padomes Direktīva (1988. gada 24. jūnijs) par Līguma 67. panta īstenošanu (88/361/EEK) (OV 1988, L 178, 5. lpp.) kopā ar tās pielikumā esošo nomenklatūru var tikt izmantota kapitāla aprites jēdziena definēšanai. Direktīvas 88/361 I pielikumā norādītās nomenklatūras I un III punkts un pielikumā ietvertie skaidrojumi norāda, ka tiešie ieguldījumi, kas izpaužas kā līdzdalība uzņēmumā, iegādājoties tā akcijas vai iegūstot vērtspapīrus kapitāla tirgū, ir uzskatāmi par kapitāla apriti EKL 56. panta izpratnē. Skaidrojumos ir norādīts, ka tiešos ieguldījumus it īpaši raksturo iespēja efektīvi piedalīties sabiedrības vadībā vai sabiedrības kontrolē. Skat. spriedumu, 2003. gada 13. maijs, Komisija/Spānija (C-463/00, EU:C:2003:272, 52. un 53. punkts un tajos minētā judikatūra).

42 Jo īpaši tādēļ, ka ieguldītājiem vēlāk var būt grūtības atgūt veiktos kapitālieguldījumus, ņemot vērā Regulas Nr. 575/2013 29. panta un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta noteikumus.

1. Pamatojums

100. Ierobežojumu brīvībai veikt uzņēmējdarbību var pieļaut tikai tad, ja tas ir attaisnojams ar primāriem vispārējo interešu iemesliem [43]. Turklāt valsts tiesību akti var ierobežot kapitāla brīvu apriti tikai tad, ja ierobežojumi ir attaisnojami saskaņā ar kādu no LESD 65. pantā norādītajiem pamatiem vai ja to pamato primāri vispārējo interešu iemesli saskaņā ar Tiesas pastāvīgajā judikatūrā norādīto definīciju un tādā apmērā, kādā Savienības mērogā nav noteikti saskaņošanas pasākumi šo interešu aizsardzībai.

101. Turklāt jāatgādina, ka Hartas 16. pantā un 17. panta 1. punktā garantētās tiesības nav absolūtas un ka to izmantošanai var noteikt ierobežojumus, pamatojoties uz Savienības vispārējām interesēm.

102. Iesniedzējtiesa šajā lietā ir norādījusi, ka lietā izskatāmais valsts tiesiskā regulējuma mērķis, no vienas puses, ir noteikt pienācīgu līdzsvaru starp kooperatīvo banku juridisko formu un šo banku mērogu, savukārt no otras puses – nodrošināt atbilstību Savienības prudenciālajiem noteikumiem [44]. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādīto šis regulējums tādējādi ir vērsts uz to, lai kooperatīvo banku regulējumu padarītu atbilstošāku Eiropas atsauces tirgus dinamikai, nodrošinot šo iestāžu lielāku konkurētspēju un veicinot šo iestāžu organizēšanas, darbību un funkciju lielāku caurspīdīgumu.

103. Manuprāt, brīvības veikt uzņēmējdarbību un/vai kapitāla brīvas aprites, kā arī Hartas 16. pantā un 17. panta 1. punktā garantēto tiesību ierobežojumus, kas izriet no 2015. gadā pieņemtajiem Itālijas tiesību aktiem, vismaz principiāli var attaisnot ar *Consiglio di Stato* norādītajiem pamatiem [45]. Saskaņā ar iepriekš norādīto lietā izskatāmie ierobežojumi, šķiet, ir vērsti uz banku sektora labas pārvaldības un stabilitātes nodrošināšanu Itālijā un jo sevišķi uz šīs dalībvalsts kooperatīvo banku labu pārvaldību un stabilitāti [46]. Tiesa 2016. gada 20. septembra spriedumā *Ledra Advertising* u.c./Komisija un ECB (C-8/15 P līdz C-10/15 P, EU:C:2016:701, 72. punkts) [47] ir uzsvērusi banku sektora stabilitātes nozīmi un atsevišķos specifiskos gadījumos – arī individuālu banku stabilitātes nozīmi.

104. Gadījumā, ja apelācijas sūdzības iesniedzēji ir pareizi norādījuši, ka maksimālā aktīvu apmēra ierobežojumi ietekmē kooperatīvo banku uzņēmējdarbību, var apgalvot arī to, ka Itālijas likumdevējs ir noteicis, ka šis konkrētais banku darbības modelis rada prudenciālu risku Itālijas banku sistēmai un ka šīm bankām tādējādi jāsamierinās ar zemu pašu kapitālu. Ņemot vērā iepriekš šajos secinājumos norādīto, var apgalvot, ka Itālijas likumdevējam vismaz principiāli bija tiesības pieņemt šādu lēmumu. Turklāt, manā ieskatā, ir acīmredzamas arī sabiedrības intereses, ka banku kapitāls netiek negaidīti izņemts, tādējādi pakļaujot šo banku un līdz ar to arī plašāku Itālijas banku sektoru prudenciālai nestabilitātei [48].

105. Tomēr lietā izskatāmajiem ierobežojumiem neatkarīgi no tā, vai tie ir brīvības veikt uzņēmējdarbību vai kapitāla brīvas aprites, vai ar Hartas 16. pantu un 17. panta 1. punktu atzīto un aizsargāto tiesību ierobežojumi, ir jābūt piemērotiem attiecīgā mērķa sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo [49].

43 Skat. spriedumu, 2017. gada 25. oktobris, *Polbud – Wykonawstwo* (C-106/16, EU:C:2017:804, 52. punkts).

44 Pēdējais no minētajiem jautājumiem, manuprāt, attiecas drīzāk uz akciju atmaksas jautājumu nekā uz jautājumu par aktīvu slieksni 8 miljardu EUR apmērā. Tomēr uzskatu, ka šie jautājumi ir savstarpēji cieši saistīti, jo tie abi ir daļa no vienas un tās pašas valsts tiesību aktu paketes.

45 Skat. šo secinājumu 9. un 103. punktu.

46 Skat., piemēram, šo secinājumu 2. un 3. punktu.

47 Skat. arī spriedumu, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 50. punkts).

48 Skat. šo secinājumu 82. punktu.

49 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2017. gada 25. oktobris, *Polbud – Wykonawstwo* (C-106/16, EU:C:2017:804, 52. un 59. punkts). 2019. gada 21. maija sprieduma Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432) 60. punktā Tiesa ir norādījusi, ka pasākums, ar kuru tiek ierobežota kapitāla brīva aprite, var *inter alia* tikt attaisnots ar LESD 65. pantā minētajiem iemesliem, ja tas atbilst samērīguma principam.

106. Tomēr galu galā jautājums par to, vai konkrētajā lietā ierobežojumi ir bijuši nepieciešami un vai tie atbilst samērīguma prasībām, ir jāizvērtē valsts tiesai, kurai ir ekskluzīva jurisdikcija izvērtēt lietas apstākļus un interpretēt valsts tiesību aktus.

107. Tiesa, kura lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kontekstā tiek aicināta sniegt lietderīgas atbildes valsts tiesai, pamatojoties uz Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, var sniegt norādes, kuras ļauj valsts tiesai pieņemt nolēmumu. Tomēr, ņemot vērā Tiesai iesniegtajos materiālos ietverto nepietiekamo informāciju, ko atspoguļo izteikti ierobežotā pušu argumentācija par šo jautājumu, kam par iemeslu neapšaubāmi ir apstāklis, ka puses lielākoties domāja, ka šis jautājums ir nepieņemams vai ka Tiesai nav nepieciešamās kompetences, es nevaru sniegt nekādas reālas norādes šajā lietā. Šajā saistībā vēlos minēt, ka Komisija ir vienīgi norādījusi, ka aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā varētu būt pamatots, ņemot vērā mērķi nodrošināt labu banku pārvaldību un pienācīgu funkcionēšanu, kas savukārt veicina banku un finansiālo stabilitāti. Komisijas ieskatā, aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā nav nesaprātīgs, lai varētu tikt nošķirtas mazās bankas, kurās darbojas savstarpējas sadarbības modelis, un vidējas vai lielas bankas, kurām būtu nesaprātīgi piemērot kooperatīvajām bankām piemērojamo regulējumu.

108. Tādējādi uzskatu, ka ar LESD 49. pantu, 63. un nākamajiem pantiem, kā arī ar Hartas 16. pantu un 17. panta 1. punktu principā netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurš ierobežo kooperatīvo banku darbību līdz noteiktam aktīvu apmēram un kurā ir noteikts, ka gadījumā, ja banka pārsniedz noteikto limitu, tā ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja vien šīs tiesību normas ir pieņemtas nolūkā nodrošināt banku sektora vai konkrētas banku sektora daļas labu pārvaldību un stabilitāti dalībvalstī un ar tiesību normu noteiktie ierobežojumi ir nepieciešami izvirzīto mērķu sasniegšanai un tie ir samērīgi. Tomēr minētā pasākuma nepieciešamības un samērīguma izvērtējums ir tikai un vienīgi iesniedzējtiesas kompetencē.

D. Par trešo jautājumu

109. Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa pēc būtības Tiesai jautā, vai ar LESD 107. un nākamajiem pantiem valsts atbalsta jomā tiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts, ka kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis, paredzot ierobežojumus sabiedrības dalībnieka akciju atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju.

110. Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji vēlas pārliecināties, vai valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis, un kurā ir paredzēti ierobežojumi sabiedrības dalībnieka akciju atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju, nav pretrunā Savienības noteikumiem par valsts atbalstu.

111. *Banca d'Italia*, *Amber Capital*, Itālijas valdība un Komisija uzskata, ka šajā lietā izskatāmais pasākums nav uzskatāms par valsts atbalstu. OC u.c. uzskata, ka par akciju sabiedrību pārveidotajai kooperatīvajai bankai pieejamā iespēja uz neierobežotu laiku atlikt dalībnieku akciju atmaksu (neatkarīgi no atmaksājamā apjoma) dalībnieka izstāšanās gadījumā nodrošina pārveidotajai bankai nepamatotas priekšrocības, jo tā šos līdzekļus var izmantot savā uzņēmējdarbībā.

112. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pasākuma kvalificēšanai par "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir prasīta *visu* šajā normā izvirzīto nosacījumu izpilde. Pirmkārt, tam ir jābūt valsts piešķirtam vai finansētam no valsts līdzekļiem. Otrkārt, iejaukšanās pasākumam jābūt tādam, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, ar to ir jāsniedz selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam ir jābūt tādam, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to

izkropļot [50].

113. Iesniedzējtiesa pati ir paudusi šaubas, vai konkrētajā lietā var atsaukties uz valsts atbalstu, ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā resursus veido nevis valsts līdzekļi, bet gan privātie līdzekļi, kas iegūti no bankas dalībniekiem. Turklāt, iesniedzējtiesas ieskatā, konkrētais pasākums šķiet neatbilstošs arī selektīvas priekšrocības kritērijam, jo akciju atmaksas ierobežojumi attiecas uz jebkuru kooperatīvo banku, kuru ir skārusi šī reforma.

114. Pirmkārt, ciktāl tas attiecas uz valsts iejaukšanos, Tiesa 2017. gada 13. septembra sprieduma *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) 20.–25. punktā ir norādījusi – lai priekšrocības varētu tikt uzskatītas par "atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pirmkārt, tām ir jābūt tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem un, otrkārt, tām ir jābūt attiecināmām uz valsti. Tādējādi, lai novērtētu pasākuma attiecināmību uz valsti, ir svarīgi pārbaudīt, vai valsts iestādes ir bijušas iesaistītas šī pasākuma noteikšanā. Turklāt, runājot par nosacījumu, kas ir saistīts ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu, tas attiecas ne tikai uz atbalstu, kuru valsts ir piešķīrusi tieši, bet arī uz atbalstu, ko ir piešķīrušas atbalsta pārvaldībai valsts izveidotas vai valsts noteiktas publisko vai privāto tiesību struktūras. Līdz ar to pasākums var ietilpt "atbalsta" jēdzienā arī tad, ja tas nav saistīts ar valsts līdzekļu nodošanu. Tādējādi LESD 107. panta 1. punkts attiecas uz visiem finanšu līdzekļiem, ko valsts iestādes var faktiski izmantot, lai atbalstītu uzņēmumus, neatkarīgi no tā, vai šādi līdzekļi ir valsts pastāvīgā īpašumā vai nav. Pat ja summas, kas atbilst atbalsta pasākumam, nav Valsts kases īpašumā pastāvīgi, ar to, ka tās pastāvīgi ir valsts kontrolē un tādējādi valsts kompetento iestāžu rīcībā, pietiek, lai tās varētu tikt kvalificētas par "valsts līdzekļiem". Tomēr Tiesa 2017. gada 13. septembra sprieduma *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) 26. punktā ir norādījusi, ka šāds gadījums tomēr ir jānošķir no gadījuma, kad valsts nav pilnvarojusi uzņēmumus pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem tikai ir pirkšanas pienākums, izmantojot pašiem savus finanšu līdzekļus.

115. 2015. gada 14. janvāra sprieduma *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9) 34. punktā Tiesa ir norādījusi, ka, lai konstatētu valsts atbalsta esamību, Komisijai ir jāpierāda pietiekami cieša saikne starp saņēmējam piešķirto priekšrocību, no vienas puses, un valsts budžeta samazinājumu vai pat pietiekami konkrētu ekonomisku risku attiecībā uz izmaksām, kas jāsedz no šī budžeta, no otras puses.

116. LESD 107. panta 1. punktā minētie četri nosacījumi pasākuma atzīšanai par valsts atbalstu ir kumulatīvi. Tas apstāklis vien, ka iesniedzējtiesa pati ir norādījusi, ka konkrētajā gadījumā resursi *nav valsts, bet gan drīzāk privātie līdzekļi*, ņemot vērā, ka tie ir iegūti no attiecīgās bankas dalībniekiem, ir ārkārtīgi nozīmīgs, jo acīmredzami, ka gadījumā, ja resursi ir privāti, par valsts atbalstu nevar būt ne runas. Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz iesniedzējtiesas iesniegto ļoti ierobežoto informāciju, es uzskatu, ka ar LESD 107. un nākamajiem pantiem netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis, paredzot ierobežojumus sabiedrības dalībnieka akciju atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju; tā tas ir situācijā, kad netiek skarti valsts līdzekļi.

117. Otrkārt, ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādīto ierobežoto informāciju, nevaru novērtēt, vai ar lietā izskatāmajiem pasākumiem ir piešķirtas selektīvas priekšrocības. Šķiet, ka iesniedzējtiesa ir izdarījusi pieņēmumu, ka attiecībā uz selektīvas priekšrocības kritēriju ir jāizvērtē tikai kooperatīvo banku situācija *inter se*. Šāds pieņēmums lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pamatots sīkāk. Es tomēr neesmu pārliecināts, vai citas bankas vai iestādes atrodas situācijā, kas ir salīdzināma ar kooperatīvo banku situāciju. Tiesa 2016. gada 21. decembra sprieduma Komisija/*World Duty Free Group* u.c. (C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:981) 54. punktā ir norādījusi, ka selektīvas

50 Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Azienda Napoletana Mobilità* (C-659/17, EU:C:2019:633, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

priekšrocības izvērtēšanai ir vajadzīgs noteikt, vai saistībā ar konkrētu tiesisko kārtību valsts pasākums var sniegt priekšrocības "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai" salīdzinājumā ar citiem, kas ir faktiski un juridiski līdzīgā situācijā, ievērojot ar minēto pasākumu izvirzīto mērķi, un kam piemēro atšķirīgu attieksmi, kuru būtībā var kvalificēt kā diskriminējošu.

118. Ņemot vērā minēto, uzskatu, ka ar LESD 107. un nākamajiem pantiem netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis, paredzot ierobežojumus sabiedrības dalībnieka akciju atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju; tā tas ir situācijā, kad bankas resursu avots ir attiecīgās bankas dalībnieki, un resursi tādējādi ir drīzāk privāti līdzekļi, nevis valsts līdzekļi.

E. Par piekto jautājumu

119. Ar piekto jautājumu *Consiglio di Stato* (Valsts padome) Tiesai pēc būtības lūdz izvērtēt, vai Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pants ir saderīgs ar Hartas 16. un 17. pantu.

120. Manuprāt, šis jautājums ir nepieņemams, jo tas neatbilst Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktā norādītajām prasībām. Iesniedzējtiesa ļoti īsi ir citējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus saistībā ar šo jautājumu, bet nekādā veidā nav izklāstījusi iemeslus, kas tai ir likuši šaubīties par Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta spēkā esamību.

121. Šajā ziņā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa ir tikai norādījusi, ka atbilstoši apelācijas sūdzības iesniedzēju norādītajam ir jāizvērtē ne tikai, vai Apkārtraksta Nr. 285 9. atjauninājums ir saderīgs ar Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, bet arī pašas šīs tiesību normas tiesiskums, ņemot vērā, ka tās piemērošanas rezultātā var tikt pieļauta situācija, ka dalībniekam tiek liegta iespēja saņemt atmaksu par akcijām, turklāt neparedzot tiesības šādā gadījumā nekavējoties saņemt kompensāciju.

122. Turklāt, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesa nav atbilstoši apstrīdējusi Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantu, tiek prezumēts, ka šī tiesību norma ir spēkā un ir saderīga ar Hartas 16. un 17. pantu [51]. Ņemot vērā, ka iesniedzējtiesa nav iesniegusi nekādus pierādījumus un pat ne argumentus par pretējo, manuprāt, var prezumēt, ka ar Hartas 16. pantu un 17. pantu atzīto un aizsargāto tiesību ierobežojumi, kas noteikti ar Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. pantā paredzētajiem prudenciālajiem noteikumiem un standartiem, ir sabiedrības interesēs un atbilst samērīguma principam.

VI. Secinājumi

123. Ņemot vērā iepriekš minēto, gadījumā, ja Tiesa uzskata, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami, manā ieskatā, Tiesai uz *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem ir jāsniedz šāda atbilde:

1) Ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012, 29. pantu, Deleģētās regulas (ES) Nr. 241/2014 (2014. gada 7. janvāris), ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 papildina saistībā ar regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kas attiecas uz iestāžu pašu kapitāla prasībām, 10. pantu un Regulas Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar

51 2012. gada 14. jūnija sprieduma *CIVAD* (C-533/10, EU:C:2012:347) 39. punktā Tiesa ir norādījusi, ka "tiek prezumēts, ka Savienības iestāžu, orgānu un organizāciju akti ir spēkā, un tas nozīmē, ka tie rada tiesiskas sekas tikmēr, kamēr tie nav atsaukti, atcelti prasībā atcelt tiesību aktu vai pasludināti par spēkā neesošiem lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu vai iebildes par prettiesiskumu rezultātā".

politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, 6. panta 4. punktu nedz tiek pieprasīts, nedz aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko tiek noteikts aktīvu slieksnis 8 miljardu EUR apmērā, kuru pārsniedzot, kooperatīvajai bankai ir pienākums pārveidoties par akciju sabiedrību.

2) Ar Regulas Nr. 575/2013 29. pantu un Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 2. punktu netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvajai bankai uz neierobežotu laiku ir atļauts atlikt akciju atmaksu un daļēji vai pilnīgi ierobežot akciju atmaksu līdz brīdim un tādā apmērā, kādā tiek nodrošināta atbilstība Deleģētās regulas Nr. 241/2014 10. panta 3. punkta nosacījumiem.

3) Ar LESD 49. pantu, 63. un nākamajiem pantiem un ar Hartas 16. pantu un 17. panta 1. punktu principā netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurš ierobežo kooperatīvo banku darbību līdz noteiktam aktīvu apmēram un kurā ir noteikts, ka gadījumā, ja banka pārsniedz noteikto limitu, tā ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja vien šīs tiesību normas ir pieņemtas nolūkā nodrošināt banku sektora vai konkrētas banku sektora daļas labu pārvaldību un stabilitāti dalībvalstī un ar tiesību normu noteiktie ierobežojumi ir nepieciešami izvirzīto mērķu sasniegšanai un tie ir samērīgi.

4) Ar LESD 107. un nākamajiem pantiem netiek aizliegts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kooperatīvā banka ir jāpārveido par akciju sabiedrību, ja tiek pārsniegts noteikts aktīvu slieksnis, paredzot ierobežojumus sabiedrības dalībnieka akciju atmaksai izstāšanās gadījumā, lai novērstu iespējamo pārveidotās bankas likvidāciju; tā tas ir situācijā, kad bankas resursu avots ir attiecīgās bankas dalībnieki, un resursi tādējādi ir drīzāk privāti līdzekļi, nevis valsts līdzekļi.